

بررسی مدل ساختاری سرمایه اجتماعی با احساس علاقه اجتماعی در جوانان شهر شیراز

سوسن سهامی^۱

تاریخ وصول: ۹۶/۰۳/۲۷

تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۷/۲۹

چکیده

هدف این تحقیق بررسی برانزندی اثر سرمایه اجتماعی بر احساس علاقه اجتماعی است. علاقه اجتماعی به معنای تلاش فعالانه فرد در جهت ارتقاء سطح رفاه و آسایش نوع بشر است. و شرایط اجتماعی انسجام بخش و سرمایه اجتماعی به طور مناسب علاقه اجتماعی را توسعه پیدا می کند. جامعه آماری این تحقیق شامل جوانان شهر شیراز است و تعداد حجم نمونه ۴۵۷ نفر است که با روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شده اند. در این تحقیق برای سنجش مفاهیم تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده که این پرسشنامه از روایی صوری، محتوایی و سازه ای برخوردار است و پایایی مقیاس ها بر اساس آلفای کرونباخ و روش دونیمه کردن مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است. در این پژوهش، پس از تعیین مدل های اندازه گیری با احتساب خطا دو متغیرهای نهفته، سرمایه اجتماعی بر علاقه اجتماعی اثر مثبت و معنی داری داشته است و شاخص های کلی برارش، برانزندی مدل را تأیید می کنند. مدل برانزنده نشان می دهد که سرمایه اجتماعی که مبتنی بر شبکه اجتماعی، اعتماد اجتماعی، اعتماد سیاسی و اعتماد و حمایت خانواده است علاقه اجتماعی را که تفکر در بهزیستی دیگران، احساس همدلی، کنش با دیگران را بر می انگیزد.

واژگان کلیدی: علاقه اجتماعی، بهزیستی دیگران، سرمایه اجتماعی، اعتماد، شبکه اجتماعی، مشارکت اجتماعی.

مقدمه

مسئله اصلی در جوامع در حال گذار از جمله ایران فروپاشی اشکال سنتی کنش جمعی است این مسئله تا جایی پیشرفته که در ایران متجدد پیشینه فرهنگی و میراث غنی ایرانی در توسعه کنش‌های جمعی نوین کارایی نداشته و تراحم بین منافع فردی و جمعی در کلان شهرها افق‌های معنای جدید در کنش‌های جمعی ایرانیان در تخیل جامعه‌شناسان ایرانی به تصویر کشیده است. انعکاس این تصویر در پژوهش‌ها و سخنرانی‌های در دهه‌های اخیر حاکی از نوعی بی‌میلی و بی‌تفاوتی نسبت به منافع جمعی و عدم انگیزه برای فعالیت‌های گروهی است. در راستای مساله‌شناسی و تفسیر و فهم این موقعیت و دست یافتن به بینش نظری مناسب در در یک مباحثه بین رشته‌ای مفهوم علاقه اجتماعی به‌عنوان یک ویژگی مدرن در کنش جمعی و داوطلبانه مورد توجه قرار گرفت بر همین اساس مقاله حاضر شامل بخش‌های زیر است ابتدا آشنایی با مفهوم علاقه اجتماعی و اندیشه ورزان این مفهوم در بخش دیگر بررسی بسترهای مناسب در جهت توسعه علاقه اجتماعی در فرآیند جامعه‌پذیری و نهادینه کردن آن است و در بخش سوم ارایه یک مدل نظری بر اساس نظریه‌ها و در آخر نیز تهیه ابزارهای معتبر و ارزیابی برازندگی مدل ارایه شده بر پایه‌ی داده‌های گردآوری شده است.

علاقه اجتماعی از سازه‌های با اهمیت در حوزه‌های جامعه‌شناسی و روان‌شناسی اجتماعی است؛ موضوع تعلق به دیگران، علاقه به کنش متقابل، همدلی و بهزیستی دیگران در سراسر زندگی انسان از بدو تولد تا بزرگسالی و سالمندی ضروری و مفید است (Alizadeh, 2004; Alizadeh, 2010: 34). به گفته آنسباخر همکاری و تشریک مساعی با علاقه اجتماعی و توجه به بهزیستی دیگران ارتباط مستقیم دارد (Ansbacher, 1956: 53). علاقه اجتماعی با ایجاد یک ارتباط متقابل بین فرد و جامعه در رشد، شکوفایی استعدادها و جامعه‌پذیری انسان مؤثر است به باور اندیشمندان روانشناسی اجتماعی علاقه اجتماعی منشی فردی است که مستقیماً تحت تأثیر ساختارهای اجتماعی بروز می‌کند. و به‌طور کلی علاقه اجتماعی، توجه به منافع و موفقیت جمع و نیازهای دیگران از اموری است که رضایت بخش بوده؛ و نقش بسزایی در سلامت فردی و اجتماعی بشر بر عهده داشته (Crandall, 1980: 482). (Sahami, 2013: 11). نقل ۱. از طرفی سرمایه اجتماعی به‌عنوان یک عامل حیاتی در ایجاد بسترهای مناسب برای تعامل و کنش متقابل بین انسان‌ها در توسعه ظرفیت‌های و توانمندی‌های فرد و نوسازی جامعه مؤثر است. سرمایه اجتماعی یکی از منابع با اهمیت در ساختارهای اجتماعی است که با درگیر کردن فرد در کنش جمعی، توانمندی فردی و اجتماعی شخص را ارتقاء می‌دهند؛ و حتی در خلق و بروز ارزش‌های والای انسانی در کنشگران جایگاه ویژه دارد. از نظر آدلر علاقه اجتماعی در انسان تحت تربیت و شرایط اجتماعی انسجام بخش به‌طور مناسب توسعه پیدا می‌کند و فرد در سایه علاقه اجتماعی در بستر جامعه به لحاظ اجتماعی و روانی به کمال انسانی خود دست می‌یابد و جامعه نیز به نوبه خود به‌طور کامل از پتانسیل اعضای خود منافع بسیاری عایدش می‌شود (Sahami, 2013: 12). مزیت‌های ویژه

سرمایه اجتماعی و علاقه اجتماعی در سطح خرد و کلان برای فرد و جامعه هدف اصلی این مقاله را شکل می‌دهد؛ با توجه به دیدگاه‌های جامعه‌شناسی، سرمایه‌های اجتماعی یک شرایط انسجام بخش و مشارکت طلب است که منش افراد را دگرگون می‌کند و موجب تمایز انسان‌ها به لحاظ ادراکات و خصلت‌ها می‌شود، با استنباط از این نظریه‌ها هدف اصلی این مقاله بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر علاقه اجتماعی و بهزیستی دیگران می‌باشد.

علاقه اجتماعی به عنوان یک منش وحدت‌بخش در جامعه از نشانگان بلوغ فرد و جامعه بوده و سرمایه اجتماعی به عنوان یک سرمایه پویا و منشاء اثر در علاقه اجتماعی با ایجاد بستری مناسب جهت دستیابی اعضای یک جامعه به این خصوصیت ویژه‌ی مسأله اصلی این مقاله است با عنایت به نظریه‌های و شواهد تجربی گوناگون، سرمایه اجتماعی به عنوان یک گزینه بی‌بدیل در بالندگی فرد و جامعه مطرح است، و حلقه‌ای مفقود رشد و توسعه هم‌جانبه پایدار، بسط شاخص‌های سرمایه‌های اجتماعی از جمله شبکه‌ها، اعتماد اجتماعی، مشارکت می‌باشد (Sahami, 2013: 43). علاقه اجتماعی به معنای تلاش فعالانه فرد در جهت ارتقاء سطح رفاه و آسایش نوع بشر است (Knill, 2003: 137). علاقه اجتماعی، یک نگرش خیر خواهانه به سوی همه انسان‌ها است البته در یک معنای دیگر نیز به سمت همه کائنات می‌باشد و علاقه اجتماعی شامل سه بعد تفکر، احساس و عمل است. بخش تفکر، شامل اهمیت دادن به رشد فردی دیگران و درک همدلانه آن‌ها است، در حوزه احساسی شامل، نگرش مثبت درباره دیگران و نگرانی برای رفاه آن‌ها و در بعد عملی، رفتار فرد معطوف به اعضای جامعه و برای کمک به سعادت و بهتر زیستن آن‌ها است. کزندال^۱ (۱۹۷۶) هسته مرکزی علاقه اجتماعی را عنایت به موضوعات عام المنفع می‌داند به طوری که افراد، فراتر از نیازهای شخصی خود نگران حل مسائل روزانه دیگر انسان‌ها، آرام کردن شرایط و از بین بردن خصومت و کینه هستند. به باور آدلر، علاقه اجتماعی در سلامت شخصیت، احساس رضایت‌مندی از زندگی، معنویت، پیشرفت و رشد فردی، احساسات مثبت، ناامیدی، یأس و اضطراب کم‌تر است و کمبود آن منجر به مشکلات غیر قابل اجتنابی در کار، روابط دوستانه و خانواده نقش اساسی دارد (Leak & Leak, 2006: 23; Leak & Williams, 1989: 374; Bigbee, Putnam, 1980: 157; Schwartz & et al, 2003: 77; Crandall & Crandall, 1980: 482; 2008: 37). به علاوه علاقه اجتماعی سبب سلامت جسمی، خود کارآمدی، طول عمر و پیشگیری از جرایم می‌شود (Ashby & et al, 2002: 29; Post, 2005: 29; Schwartz & et al, 2003: 779; Zarski & et al, 1986: 387). بنابراین تحقیقات متعدد این فرض را تأیید می‌کند که گسترش سرمایه اجتماعی بستری مناسب جهت توسعه و سلامت فردی و اجتماعی بشر امروزی است و بر همین اساس مقاله حاضر درصدد است این یافته را به علاقه اجتماعی تعمیم داده و به بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و

1- Crandall

علاقه اجتماعی بپردازد؛ پس مسأله اصلی این است که آیا سرمایه اجتماعی تأثیر معناداری بر علاقه اجتماعی دارد؟

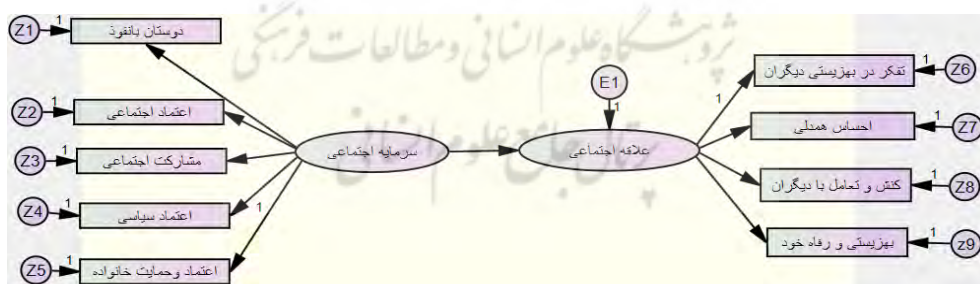
علاقه اجتماعی رسیدن به وحدت فکری است که فراتر از منافع شخصی است و با تأمین سلامت فردی به دنبال خود توسعه و سلامت اجتماعی را نیز برای جامعه انسانی به ارمغان می آورد اما در تبیین آن باید اذعان کرد که بسترهای جامعه به طور عام و مؤلفه های سرمایه اجتماعی به طور خاص در شکل گیری و توسعه این منش بسیار نقش مؤثری دارند چنانچه شواهد تجربی همواره تأثیر مثبت سرمایه اجتماعی بر اشکال گوناگون خصوصیات فردی و کنش های اجتماعی او در اجتماع تأیید کرده است؛ از جمله اثر مثبت و معنی دار سرمایه اجتماعی بر خود کارآمدی جمعی (Skrabski et al, 2005: Christoforou,)، هویت اجتماعی (Christoforou & et al, 2014: 355; Asimina, 2013: 533; 619 719)، بهزیستی (Morgan, 2010: 324; Morgan, 2011: 432)، بیماری های روحی و روانی (Kerri, 2014: 231; Vyncke & et al, 2013: 18; Almedom, 2005: 943 & De Silva et al, 2005: 619). را نشان داده است، به علاوه اندیشمندان علاقه اجتماعی نیز همواره با تأکید بر عوامل جامعه پذیری و عرصه های عمومی؛ از جمله اعتماد به خانواده، شبکه های اجتماعی، مشارکت اجتماعی و فضاهای اعتماد اجتماعی به طور غیرمستقیم در تبیین های خود سرمایه اجتماعی را مورد توجه قرار داده اند. جانسون^۱ و همکاران (Johnson & et al. 2003: 281; 2001: 265) در پژوهش خود دریافتند که عامل تعیین کننده در رشد علاقه اجتماعی جوانان، میزان پیوستگی و صمیمیت، اعتماد در خانواده است و بررسی های دیگر نیز نشان دهنده این بودند که علاقه اجتماعی در افرادی که اعضای خانواده شان حمایت کننده هستند و از نظر عاطفی و رفتاری ابراز گری بالا داشته اند و کشمکش های بالا را تجربه نکرده اند بالاتر است (Leak & Williams, 1989: 377). به گفته درایکورس، هرگاه اعضای خانواده احساس امنیت و آرامش را تجربه نکنند نیاز به هم جوشی با جامعه بزرگ تر در آن ها ایجاد نمی شود، علاوه بر این او معتقد است، انواعی از فرآیندها که منجر به رشد، همکاری، اعتماد و احترام به افراد، عضویت فرد در گروه و مشارکت در تصمیم گیری ها و سهیم شدن در پیامدها می شود به نوع روابط افراد در خانواده وابسته است و تعاملات و تجربه های اجتماعی اولیه در توسعه و گسترش احساس علاقه اجتماعی در افراد نقش بسزایی دارد و تماس های اجتماعی و عضویت فرد در گروه پایه و زیر بنای محکم برای رشد شخصیت و گسترش علاقه اجتماعی در فرد است. آنچه به عنوان بنیان ها و فرصت های زیر بنایی برای ایجاد علاقه اجتماعی مد نظر این اندیشمندان بوده در ادبیات جامعه شناسی می توان در لفظ سرمایه اجتماعی به بررسی و مطالعه آن پرداخت (Alizadeh, 2010: 34; Alizadeh, 2004). از نظر رابرت پاتنام^۲ (۲۰۰۳)، سرمایه اجتماعی به ارتباطات بین افراد- شبکه های اجتماعی، هنجارها و اعتماد

1- Johnson

2- Putnam

بررسی مدل ساختاری سرمایه اجتماعی با احساس علاقه اجتماعی در جوانان ...

اشاره دارد که هماهنگی و همکاری برای کسب منافع متقابل را تسهیل می‌کند. اعتماد اجتماعی در جوامع مدرن و پیچیده از دو منبع مرتبط یعنی هنجارهای معامله متقابل و شبکه‌های مشارکت مدنی ناشی می‌شود. شبکه‌های مشارکت مدنی از جمله انجمن‌های همسایگی، کانون‌های سرودخوانی، تعاونی‌ها، باشگاه‌های ورزشی، احزاب توده‌ای، کنش افقی شدیدی را به نمایش می‌گذارند. شبکه‌های مشارکت مدنی یکی از اشکال ضروری سرمایه اجتماعی می‌باشند. پیوندهای خویشاوندی نقش خاصی در حل مشکلات عمل جمعی دارند. از بعضی جنبه‌ها پیوندهای خونی با پیوندهای افقی مشارکت مدنی قابل مقایسه هستند. به باور نظریه‌پردازان، سرمایه اجتماعی پیوند میان فرد و اجتماع را قوت می‌بخشد، مشارکت بین عاملان آزاد را تسهیل کرده و احساس هویت را در بین افراد توسعه می‌دهد و با شکل‌گیری کنش جمعی خودجوش که با تمایل و میل خود آگاهانه افراد جامعه همراه است مردم بر جهل همگانی غلبه می‌نمایند و موجبات همکاری، کمک متقابل و حتی متمایل به فداکاری به خاطر دیگران می‌گردند. به علاوه بسیاری از اندیشمندان در حوزه سرمایه اجتماعی، همکاری و تعاون را جزء هنجارها و ارزش‌های غیر رسمی سرمایه اجتماعی می‌دانند. پاتنام (۲۰۰۳)، کلمن (۱۹۸۸)^۱، بوردیو^۲ (۱۹۸۶) به علاوه مشارکت و فعالیت‌های اجتماعی از یک سو به تقویت شبکه‌های اجتماعی کمک می‌کند و از دیگر سوی به توسعه هویت، نقش‌های اجتماعی، رشد فردی و سلامت روانی انسان‌ها منجر می‌شود. حضور مردم در عرصه‌های عمومی و تشریک مساعی با دیگران به نوبه خود سبب افزایش اعتماد و روابط عاطفی می‌شود که این امر احساس امنیت، مقبولیت اجتماعی و جامعه‌پذیری را تقویت می‌کند بنا براین با توجه به این‌که انسان از توانایی‌های شناختی برخوردار است می‌تواند به انتخاب‌هایی دست بزند که موجب رضایت و خشنودی اطرافیان شود (Bourdieu, 1986: 46).

نمودار (۱): مدل نظری تحقیق

- 1- Coleman
2- Bourdieu

روش

روش تحقیق در این پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری و روش نمونه گیری: جامعه آماری این تحقیق شامل جوانان ۱۸ تا ۳۵ شهر شیراز است. روش نمونه گیری، خوشه‌ای مرحله‌ای است به طوری که ابتدا مناطق یک و چهار انتخاب شده، سپس بلوک‌هایی در هر منطقه به صورت تصادفی انتخاب شدند و پس از آن به کلیه جوانان در یک بلوک پرسشنامه داده شد. با توجه به روش نمونه‌گیری حجم نمونه مورد نظر ۴۵۷ نفر بودند که در دو مرحله آزمون مقدماتی و نهایی جمع‌آوری شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات دو پرسشنامه علاقه اجتماعی و سرمایه اجتماعی است.

الف) پرسشنامه علاقه اجتماعی: سهامی (Sahami, 2011) در تلاش برای عملیاتی کردن سازه علاقه اجتماعی و دست یافتن به درونه‌ی محتوای مفهوم ابتدا تعاریف گوناگون مفهومی و نظریه‌های موجود در سازه را جمع‌آوری و در نهایت بر اساس ابعاد، شاخص‌ها و معرف رفتاری هر سازه پرسش‌های در شکل مقیاس لیکرت با طیف‌های پنج قسمتی طراحی کرده است. و روایی صوری و محتوای پرسش‌ها توسط اشخاص متخصص تأیید گردیده است. سپس در مطالعه مقدماتی با استفاده از نرم افزار spss و شاخص‌های آماری مناسب روایی و پایایی مقیاس‌ها ارزیابی و تأیید شده که در ادامه به تفصیل به آن می‌پردازیم. مقیاس علاقه اجتماعی مشتمل بر ۴ بعد و ۲۷ پرسش در مقیاس لیکرت است که با طیف ۵ درجه‌ای و با درجات فوق‌العاده موافقم (۵) خیلی موافقم (۴)، موافقم (۳)، مخالفم (۲)، کاملاً مخالفم (۱) تنظیم گردیده است. این بعدها شامل بهزیستی و رفاه دیگران (۸ ماده)، همدلی (۶ پرسش)، تعامل با دیگران (۶ پرسش) و بعد گویه‌های واگرایی بهزیستی و رفاه خود (۷ پرسش) است. در این پرسشنامه برای سنجش اعتبار، از اعتبار سازه‌ای با روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شده است. در تحلیل عاملی اکتشافی این مقیاس آزمون بارتلت^۱ و KMO^2 استفاده گردید که مقدار KMO برای ماتریس همبستگی پرسش‌ها ۰/۸۹ و مقدار آزمون بارتلت در خصوص کفایت محتوای پرسشنامه با ۴/۹۹۹، در سطح $P < 0.0001$ معنادار بود. مقادیر ویژه در هر چهار عامل مشخص شد که بر روی هم ۴۱/۵۸ درصد واریانس مقیاس علاقه اجتماعی را تبیین می‌کنند. پایایی این پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ (آلفاها تماماً بالای ۰/۷۰) و روش دو نیمه کردن (آلفاها تماماً بالای ۰/۷۰) بررسی شد که پایایی بعد رضایت بخش بود، همچنین روایی سازه‌ای این پرسشنامه بوسیله دو فرضیه بررسی گردید و با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی متغیر مکنون علاقه اجتماعی با چهار بعد دارای برازندگی بوده است (Sahami & Mazlomi, 2012: 113).

ب) پرسشنامه سرمایه اجتماعی: ساخت این مقیاس توسط سهامی (Sahami, 2008) آغاز شده، وی در تلاش برای عملیاتی کردن سازه سرمایه اجتماعی و دست یافتن به درونه‌ی محتوای مفهوم ابتدا تعاریف

1- Bartlett test of sphericity

2- kaiser-meyer olkin

مفهومی، نظریه و پژوهش‌های موجود در ارتباط با سازه را جمع‌آوری و بر اساس ابعاد، شاخص‌ها و معرف رفتاری سازه، پرسش‌های در شکل مقیاس لیکرت با طیف‌های پنج قسمتی طراحی کرده و روایی صوری و محتوای پرسش‌ها توسط اشخاص متخصص تأیید گردیده است. سپس در مطالعه متعدد با استفاده از نرم افزار spss و شاخص‌های آماری مناسب روایی و پایایی مقیاس‌ها بارها مورد ارزیابی قرار گرفته و تأیید شده است (Sahami, Keshtkar, 2013; Sahami, Arbabi Qalati, 2012; sahami other, 2011). مقیاس سرمایه اجتماعی شامل پنج بعد، دوستان با نفوذ، اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی، اعتماد سیاسی و حمایت خانواده و ۲۴ گویه در مقیاس لیکرت با طیف ۵ درجه ای با درجات فوق‌العاده موافقم (۵) خیلی موافقم (۴)، موافقم (۳)، مخالفم (۲)، کاملاً مخالفم (۱) تشکیل گردیده است. در این بررسی نیز برای سنجش اعتبار پرسشنامه، از اعتبار سازه‌ای با روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شده است. و به طور کلی این مقیاس ۶۱ درصد واریانس‌های مقیاس سرمایه اجتماعی را تبیین می‌کند. در این آزمون ($Bartlett's Test of Sphericity = 2.249$ & $p = /000$ & $Kmo = .832$) که برای همه عوامل ذکر شده، مطلوب گزارش شده است. برای پایایی بعدها از آلفای کرونباخ استفاده شده که آلفاها عبارتند از: دوستان با نفوذ (۰/۸۲)، اعتماد اجتماعی (۰/۸۳)، مشارکت اجتماعی (۰/۸۳)، اعتماد سیاسی (۰/۷۶) و اعتماد و حمایت خانواده (۰/۶۵) (Sahami, 2013: 255). روش تجزیه تحلیل در این پژوهش، با استفاده از نرم افزار Amos انجام شده است. در ابتدا یک مدل معادله ساختاری که بر اساس چارچوب نظری طراحی شده سپس شاخص‌های برازش مدل مورد بررسی قرار می‌گیرد.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی: در سطح آمار توصیفی، میانگین‌ها و انحراف معیار مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و علاقه اجتماعی در جداول یک و دو ارائه شده است.

جدول (۱): توصیف مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی

اعتماد و حمایت خانواده	اعتماد سیاسی	مشارکت اجتماعی	اعتماد اجتماعی	دوستان با نفوذ
۹/۴۳	۱۱/۷۷	۲۱/۹۵	۱۹/۴۶	۱۹/۴۳
۱/۷۹	۲/۵۲	۳/۲۸	۵/۳۲	۵/۳۸
۳	۳	۵	۶	۶
۱۴	۱۵	۲۵	۳۰	۳۰

جدول (۲): توصیف مؤلفه‌های علاقه اجتماعی

تفکر (بیزستی دیگران)	احساس (همدلی)	کنش (تعامل با دیگران)	واگرا (بیزستی و رفاه خود)
۱۹/۹۰	۱۴/۳۰	۱۳/۲۱	۲۷/۰۶
۵/۴۰	۴/۳۳	۴/۱۳	۴/۲۱
۸	۶	۶	۷
۴۰	۲۷	۲۸	۳۵

پرسش اصلی: آیا سرمایه اجتماعی بر علاقه اجتماعی اثر معنی داری دارد؟ جهت آزمون پرسش از مدل معادله ساختاری که ترکیبی از مدل‌های مسیر (روابط ساختاری) و مدل تأییدی (روابط اندازه‌گیری) است استفاده شده است. به عبارتی در این مدل سازه‌های پنهان بر مبنای مجموعه‌ای از معرف‌های اندازه‌گیری از یک طرف و روابط ساختاری بین متغیرهای پنهان از طرف دیگر مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. روش "برآورد درست‌نمایی بیشینه" به منظور برازندگی داده‌ها با الگوی مورد استفاده قرار گرفت و دو الگو آزمایش شد. الگوی اول با ۹ عامل ناهمبسته و الگوی دوم ۹ عامل با دو عامل مرتبه بالاتر (علاقه اجتماعی و سرمایه اجتماعی)، به عنوان دو متغیر نهفته که همبستگی دارند و هر عامل به عنوان یک نشان‌گر در نظر گرفته شده است.

جدول (۳): الگوهای اندازه‌گیری نیکویی برازش

RMSEA	GFI	CFI	NFI	P	χ^2 df	Df	χ^2	
0/223	0/656	0/000	0/007	0/000	۱۸/۶۴	۳۶	۶۷۱/۳۲	الگوی اول
0/035	0/981	0/996	0/990	/093	۱/۴۲	۲۱	۲۹/۹۶	الگوی دوم

نتایج نشان داد که الگوی دوم با داده‌ها برازندگی مناسب‌تری را دارا می‌باشد. χ^2 محاسبه شده در الگوی اول ($\chi^2=671.321$, $df=36$, $p=0/000$) معنادار می‌باشد و در الگوی دوم ($\chi^2=29.967$, $df=21$, $p=0/93$) معنادار نمی‌باشد. χ^2 معنادار حاکی از عدم برازش الگو برای جامعه است.

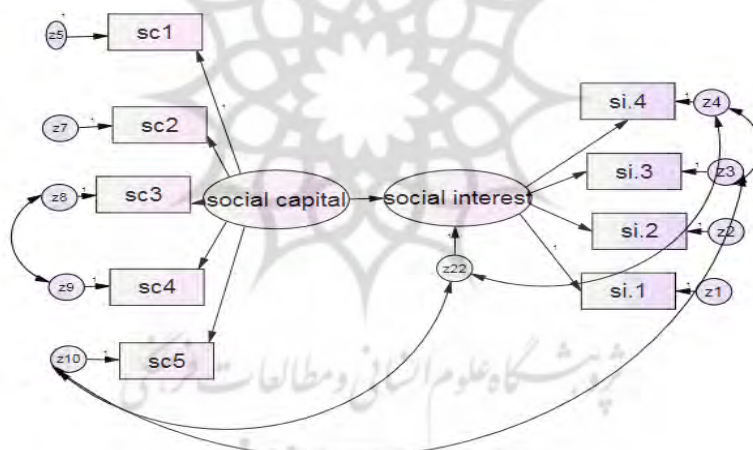
علاوه بر شاخص خوبی برازندگی که به منظور تعیین مناسب بودن برازش الگو با داده‌ها به کار می‌رود باید "شاخص برازندگی بهنجار نشده" (NNFI)، "شاخص برازندگی بهنجار شده" (NFI)، "شاخص برازندگی تطبیقی" (CFI) نیز محاسبه شوند. اگر شاخص‌های مذکور برابر یا بیشتر از ۰/۹ باشد، الگو با داده‌ها برازندگی مناسب دارد. "شاخص برازندگی بهنجار شده" تحت تأثیر حجم نمونه قرار می‌گیرد و گاهی اوقات مقدار آن کمتر از ۰/۹ می‌شود برای اطمینان بیشتر "شاخص خوبی برازندگی" (GFI) محاسبه می‌شود که بر اساس پارامتر جامعه می‌باشد و تحت تأثیر حجم نمونه قرار نمی‌گیرد.

بررسی مدل ساختاری سرمایه اجتماعی با احساس علاقه اجتماعی در جوانان ...

این شاخص‌ها در الگوی اول $GFI=0/656$ ، $NNFI=0/43$ ، $NFI=0/007$ ، $CFI=0/000$ و در الگوی دوم $GFI=0/981$ ، $NNFI=0/753$ ، $NFI=0/990$ ، $CFI=0/996$ برآورد گردید که همگی حاکی از برازندگی مناسب الگو با داده‌ها در الگوی دوم می‌باشد.

میزان خطا در دو الگو محاسبه گردید که نتایج نشان داد که میزان خطای میانگین مجزورات در الگوی اول $RMSEA=0/223$ و در الگوی دوم $RMSEA=0/035$ می‌باشد. جدول زیر الگوهای اندازه‌گیری نیکویی برازندگی را در الگوها نشان می‌دهد. نتایج مشاهده شده در جدول شماره ۳ حاکی از آن است که در الگوی دوم کای اسکور نسبی یعنی نسبت کای اسکور $(29/96)$ به درجه آزادی (21) است که حاکی از یک وضعیت قابل قبول برای الگوی دوم است. مقادیر بالاتر از $0/90$ شاخص‌هایی مانند "شاخص برازندگی تطبیقی" (CFI) و "شاخص خوبی برازندگی" (GFI) و مقدار کمتر از $0/1$ شاخص عمومی ریشه دوم میانگین مربعات باقی‌مانده ($RMSEA$) نیز حاکی از برازندگی نسبتاً خوب الگوی دوم است.

نمودار زیر مسیر الگوی دوم را نشان می‌دهد.

نمودار (۲): مدل معادلات ساختاری سرمایه اجتماعی با علاقه اجتماعی

راهنمای نمودار: sc1 عامل اول (دوستان بانفوذ) sc2 عامل دوم (اعتماد اجتماعی) sc3 عامل سوم (مشارکت اجتماعی) sc4 عامل چهارم (اعتماد سیاسی) sc5 عامل پنجم (اعتماد و حمایت خانواده) بیضی، متغیر مکنون سرمایه اجتماعی است، و مستطیل‌ها بعد سرمایه اجتماعی را نشان می‌دهند. پیکان‌های یکسویه از بیضی‌ها به مستطیل‌ها نشان دهنده si.1، عامل اول (تفکر در بهزیستی دیگران) si.2 عامل دوم (احساس همدلی). si.3 عامل سوم (کنش و تعامل با دیگران) si.4 عامل چهارم

بهبودی و رفاه خود هستند. بیضی، متغیر مکنون یا مقیاس علاقه اجتماعی است، و مستطیل‌ها عامل‌های پرسشنامه‌ی علاقه اجتماعی را نشان می‌دهند.

جهت آزمون فرضیه از مدل معادله ساختاری که ترکیبی از مدل‌های مسیر (روابط ساختاری) و مدل تأییدی (روابط اندازه‌گیری) است. به عبارتی در این مدل سازه‌های پنهان بر مبنای مجموعه‌ای از معرف‌های اندازه‌گیری از یک طرف و روابط ساختاری بین متغیرهای پنهان از طرف دیگر مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. χ^2 معنادار حاکی از عدم برازش الگو برای جامعه است. به علاوه همگی شاخص‌ها مانند "شاخص برازندگی تطبیقی" (CFI) و "شاخص خوبی برازندگی" (GFI) و مقدار کمتر از ۰/۱ شاخص عمومی ریشه دوم میانگین مربعات باقی مانده (RMSEA) نیز حاکی از برازندگی نسبتاً خوب الگوی دوم است.

بنابراین سرمایه اجتماعی به عنوان یکی از الگوهای اصلی رشد و توانمندسازی انسان‌ها در جوامع همان‌طور که منجر به رشد و توسعه پایدار می‌شود به توسعه علاقه اجتماعی نیز کمک می‌کند و پرسش تحقیق تأیید شده است. بنابراین تعاملات و تجربه‌های اجتماعی اولیه در توسعه و گسترش احساس علاقه اجتماعی در افراد نقش بسزایی دارد. بنابراین با توجه به نظریات اندیشمندان تماس‌های اجتماعی و عضویت فرد در گروه پایه وزیر بنای محکم برای رشد شخصیت و گسترش علاقه اجتماعی در فرد است (Alizadeh, 2010; Ansbacher, 1968; Adler, 1999). در این تحقیق نیز مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی اعم از اعتماد و مشارکت و داشتن شبکه‌ای از دوستان با نفوذ و قابل اعتماد در توسعه علاقه اجتماعی بر علاقه اجتماعی در سه بعد تفکر، احساس و عمل اثر گذار می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های توصیفی اعتماد به خانواده و سیاست در بین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی از پایین‌ترین میانگین برخوردار بوده است. پایین بودن اعتماد یک نشانه آسیب در روابط اجتماعی می‌باشد. سطح اعتماد به دیگران یکی از اجزای اصلی تعاملات اجتماعی در دنیای مدرن است. به علاوه به باور گیدنز (Giddens, 1999) اعتماد یک پیله حفاظتی را برای فرد پدید می‌آورد که در آن امنیت وجودی برای وی برقرار می‌شود. به علاوه شیوه‌های تربیتی مبتنی بر سوءظن، احتیاط و دوری‌گزینی از دیگران از یک سو و تجربه‌های تلخ اعتماد به دیگران در سطح اجتماعی از دیگر سو سبب شده همان‌طوری که تحقیقات پیشین نیز نشان می‌دهد در جامعه کنونی سطح اعتماد اجتماعی در حداقل قرار بگیرد. و بنابراین مردم بدون تعهد عمومی نسبت به مصالح جمعی به دنبال منافع شخصی رفته و فردگرایی خودخواهانه شکل می‌گیرد نتایج یافته‌های توصیفی نیز نشان می‌دهد در مؤلفه‌های علاقه اجتماعی سولات واگرا که بهبودی و رفاه فرد را مدنظر قرار می‌دهد از میانگین بیش‌تری نسبت به دیگر مؤلفه‌ها برخوردار است. جهت آزمون فرضیه از مدل معادله ساختاری که ترکیبی از مدل‌های مسیر (روابط

ساختاری) و مدل تاییدی (روابط اندازه گیری) است استفاده شده است. به عبارتی در این مدل سازه‌های پنهان بر مبنای مجموعه‌ای از معرف‌های اندازه‌گیری از یک طرف و روابط ساختاری بین متغیرهای پنهان از طرف دیگر مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. علاقه اجتماعی به معنای تلاش فعالانه فرد در جهت ارتقاء سطح رفاه و آسایش نوع بشر است. بدون علاقه اجتماعی، تلاش‌های فرد برای برتری یافتن تبدیل به استراتژی‌هایی شخصی می‌شود که برای کاهش تهدیدات شخصی و احساس‌های حقارت استفاده می‌شود و این‌گونه تلاش‌هایی با رشد و پیشرفت واقعی در تناقض است (Ansbacher, 1968: 131). علیزاده (Alizadeh, 2010) معتقد است انواعی از فرآیندها که منجر به رشد علاقه اجتماعی می‌شود عبارتند از: همکاری، اعتماد و احترام به افراد، عضویت فرد در گروه و مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها و سهیم شدن در پیامدها. بنابراین تعاملات و تجربه‌های اجتماعی اولیه در توسعه و گسترش احساس علاقه اجتماعی در افراد نقش بسزایی دارد. بنابراین با توجه به نظریات اندیشمندان تماس‌های اجتماعی و عضویت فرد در گروه پایه وزیر بنای محکم برای رشد شخصیت و گسترش علاقه اجتماعی در فرد است (Ansbacher, 1968:136; Alizadeh, 2010:32; Adler, 1999: 234; 1993:145). در این تحقیق نیز مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی اعم از اعتماد و مشارکت و داشتن شبکه از دوستان با نفوذ و قابل اعتماد در توسعه علاقه اجتماعی بسیار با اهمیت است. با توجه به مدل ساختاری این مؤلفه‌ها تحت عنوان یک متغیر پنهان به نام سرمایه اجتماعی توانسته بر علاقه اجتماعی در سه بعد تفکر، احساس و عمل اثرگذار باشد. در بعد تفکر، شامل اهمیت دادن به رشد فردی دیگران و درک همدلانه آن‌ها است، در حوزه احساسی شامل، نگرش مثبت درباره دیگران و نگرانی برای رفاه آن‌ها و از بعد عملی رفتار فرد به سوی افراد جامعه و کمک به سعادتی و بهتر زیستن آن‌ها است (Crandall, 1980: 493). علاقه اجتماعی جبران صحیح و مسلم همه ضعف‌های طبیعی و ناسازگاری‌های یک فرد است (Crandall & Harris, 1976: 53) و سرمایه اجتماعی به عنوان یک متغیر مستقل توانسته در بهبود این ویژگی روان‌شناختی نقش مثبت و معنی داری داشته است. به باور پاتنام مشارکت‌های مدنی عادات همکاری، مهارت‌های عملی برای مشارکت در زندگی جمعی را به اعضا خود القا می‌کنند و ارتباط فعال و اعتمادآمیز با یکدیگر خصوصیات شخصیتی مفید را در جامعه گسترش می‌دهد. این افراد بردبارتر و کم‌تر خودخواه و بدبین هستند و با مسأله دیگران همدلی بیشتری دارند به عبارتی سرمایه اجتماعی که مبتنی بر شبکه اجتماعی باشد هویت باز و فارغ از تعصب ایجاد می‌کند و همیاری تعمیم‌یافته را بر می‌انگیزد (Putnam & Giordano, 2001: 47). در تحقیقات پیشین نیز سرمایه اجتماعی با سلامت روان، شخصیت (Lindstrom, 2011:1219; Kamran, Ershadi, 2009: 23; Lijun, 2011: 216; Jackson & Wade, 2005: 179) مسئولیت‌پذیری اجتماعی (Iman & Jalalian, 2010: 117) رفتارهای داوطلبانه (Zokaei & Roshanfekar, 2006: 113) رابطه معنی داری داشته است. به

علاوه در تحقیقات خارج از کشور نیز رفتارهای داوطلبانه از پیامدهای سرمایه اجتماعی است (Putnam RD, 2001: 47; De Har & Dekker, 1999; Hodgkinson & Weitzman, 1992:43; 11).

با توجه به آثار مثبت سرمایه اجتماعی بر ابعاد گوناگون زندگی اجتماعی و سلامت روانی فرد تا جایی که پاریس (Paris, 2014: 24). همچنین اثر مثبت سرمایه اجتماعی در درمان اختلال شخصیت، خود کارآمدی جمعی (Skrabski & et al, 2005) = هویت اجتماعی (Asimina, 2013; Christoforou & et al, 2013; Christoforou, 2013; 2014)، بهزیستی (Morgan, 2011; Morgan, 2010) بیماری‌های روحی و روانی (Kerri, 2014; Vyncke & et al, 2013; Almedom 2005 & De Silva et al, 2005) همواره در تحقیقات پیشین تأیید شده است. در این تحقیق نیز مدل سرمایه اجتماعی با علاقه اجتماعی با به‌کارگیری آمارهای پیشرفته و با استفاده از معادلات ساختاری یک مدل برآزنده بوده است.

بر مبنای یافته‌های پژوهش پیشنهادهای زیر جهت افزایش احساس علاقه اجتماعی در جوانان شهر شیراز ارائه می‌گردد:

- توصیه می‌شود که مسئولان به دنبال ایجاد یک جو آکنده از اعتماد باشند زیرا که اعتماد یک پدیده‌ای پویا است و مزایایی که از آن بدست می‌آید به لحاظ اجتماعی و اقتصادی بسیار ارزشمند است.
- تقویت شبکه‌های ارتباطی و انجمن‌ها نقش مهمی در کاهش فردگرایی منفی و غیر عقلانی و بهبود علاقه اجتماعی دارد. بنابراین تشکیل و تقویت انجمن‌های محلی نقش بسزایی در ایجاد رفتارهای دیگرخواهانه دارد.
- توصیه می‌شود در ایجاد جوامع با مشخص کردن منابع محلی خود و ایجاد برنامه‌های کاری برای ساختن خانه‌ای مدنی به خلق سرمایه اجتماعی و اعتماد اجتماعی می‌توانند اقدام کنند؛ زیرا سرمایه اجتماعی باعث تقویت علاقه اجتماعی می‌شود.
- گسترش تأمین اجتماعی در ابعاد گوناگون سبب گسترش اعتماد و سرمایه اجتماعی می‌شود.
- خودتکایی محلات و مشارکت در اداره امور محله در خلق اعتماد و سرمایه اجتماعی مفید است.
- تعاملات، مشارکت و درگیر شدن در مسائل جامعه یک عامل مهم در ایجاد اعتماد اجتماعی است. بنا براین ایجاد موقعیت‌های اجتماعی جدید برای جوانان که موجب مشارکت هرچه بیشتر آنها شود، می‌تواند در ایجاد سرمایه اجتماعی مفید باشد.
- عرصه‌ای که در آن دولت‌ها، به طور معمول بیشترین تأثیر مستقیم را در ایجاد سرمایه اجتماعی دارند، آموزش و پرورش است و مؤسسات آموزشی، می‌توانند سرمایه اجتماعی را به شکل قواعد و هنجارهای اجتماعی منتقل سازند.

References

- Adler, A. (1964). *Social Interest: A challenge to mankind*. New York: Capricorn Books. (Original work published 1938).
- Adler, A. (۱۹۹۹). *Social Interest - Adler's Key to the Meaning of Life*. Amazon.
- Alizadeh, H. (۴۰۰۴). *The pioneering sociologist Adler's psychoanalysis*. Tehran, Daneh. (Text in Persian).
- Alizadeh, H. (۲۰۱۰). *Rudolf Darykross Relations and mutual respect*. Tehran, Daneh. (Text in Persian).
- Almedom A.M. (۲۰۰۵). *Social capital and mental health: an interdisciplinary review of the primary evidence*. *Social Science & Medicine*. 2005, 61: 943-964.
- Ansbacher, H. L. (1968/1991). *The concept of social interest*. *The Journal of Individual Psychology*, 24(2), Pp .28-46.
- Ansbacher, H. L., & Ansbacher, R. R. (1956). *The Individual Psychology of Alfred Adler*. New York: Basic Books.
- Ansbacher, H.L. (1968). *The concept of social interest*. *Journal of Individual Psychology*, 24, Pp. 131-149.
- Ansbacher, H.L., and Ansbacher, R.R. (Eds.) (1956). *The individual psychology of Alfred Adler: A Systematic presentation in selections from his writings*. New York: Basic Books.
- Ashby, J., Kottman, T., & Draper, K. (2002). *Social interest and locus of control: Relationships and implications*. *Journal of Individual Psychology*, 58, Pp. 52-61.
- Asimina, C. (2013). *On the identity of social capital and the social capital of identity*. *camb.j.Econ.*, 4(37), 719-736.
- Astier M. Almedom. (2005). *Social capital and mental health: An interdisciplinary review of primary evidence*, *Social Science & Medicine*, Volume 61, Issue 5, September 2005, Pages 943-964.
- Bigbee, AMY. (2008). *The Relationship between Religion, Social Interest, and Wellness in Adults*. phd.thesis.
- Bourdiea, p. (1986). "The forms of capital", in J. G. Richardson(ed). *Handbook of Theory and Research for the sociology of Education*, New York: landon: Greenwood press.
- Crandall, J.E. (1980). *Adler's concept of social interest: Theory, measurement, and implications for adjustment*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39, Pp.481-495.
- Fadakar Davarani, M.M. (2009). "Qanat and Social Capital." *Program for Welfare and Social Development*, Winter, 2009, (1) 1, 179-149.
- Giddens, A. (1999). *The Consequences of Modernity*, Mohsen Solati, Tehran, Center, First Printing, p۳۴. (Text in Persian).
- Iman, M.T; Moradi, G; Beneficent Jalayian, Vajyah (2010). "Exploring and explaining the relationship between social responsibility and social capital among youth in Shiraz, Sociology Department". *Shiraz University Social Security Studies*, Winter 2010, New (24), 117-139. (Text in Persian).

- Kamran F; Ershadi Kh. (2009). "The study of the relationship between social capital of the network and mental health". *Social Research*, Summer 2009, 2 (3), 29-54. (Text in Persian).
- Sahami, S. (2008). Investigating the Impact of Women's Economic Base on Developmental Value Orientation: A Case Study of Women in Shiraz. Doctoral dissertation, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Faculty of Humanities, Sociology Department Text in Persian ().
- Sahami, S. (2013). "Social Capital and Social Interest". The final report of the research project, Islamic Azad University, Marvdasht Branch, Faculty of Humanities, Sociology Department(Text in Persian).
- Sahami, S; Arbabi Qalati, M. (2012) The Relationship Between Social Capital Capital and Youth Identity. International Conference on the Role of Cultural Heritage in the Formation of Identity. Shiraz; Islamic Azad University, Shiraz Branch(Text in Persian).
- Sahami, So; Keshtkar, F. (2013). The Relationship between Social Capital and Cultural Lifestyle of Students in Lifestyle Management, National Conference on Cultural Education and Lifestyle Management, Abadeh: Islamic Azad University, Abadeh Branch(Text in Persian).
- Sahami, S; Mazlomi, S. (2012). "Making and Confirming the Social Interest Scale". *Quarterly Journal of Psychological Methods and Models*, Second Year, Issue 9,113-121(Text in Persian).
- Sahami, S; Saraee, H; Kaldi, A. (2011). "The relationship of social capital with the values of women's development". *Quarterly Journal of Social Welfare*, No. 42, Autumn 2011, pp. 255-280(Text in Persian).
- Sahami, S; Khodadadi, Z; Rahimi, S. (2011). "The Relationship Between Social Capital Capital and Social Discord." *Proceedings of the Proceedings of the Order of Wahnamite*, Shiraz, pp. 195-213(Text in Persian).
- Crandall, J. E., & Putman, E. (1980). Relations between measures of social interest and psychological well-being. *The Journal of Individual Psychology*, 36(2), Pp. 156-168.
- Christoforou, A. (2013) 'On the identity of social capital and the social capital of identity', *Cambridge Journal of Economics*, 37(4): 719-736.
- Christoforou, A. and J. Davis, eds(2014) *Forthcoming in Social Capital and Economics: Social Values, Power, and Identity.*, London: Routledge.
- Coleman, J. (1988a). "The creation and destruction of social capital: implications for the law", *Notre Dame journal of Law, Ethics and Public policy*, vol. 3,pp. 375-404.
- Coleman, J. (1988). "social capital in the creation of human capital" , *American journal of sociology*, Vol. 94, Pp. 95-120.
- De Silva MJ, McKenzie K, Harpham T, Huttly (2005). SRA: Social capital and mental illness: a systematic review. *Journal of Epidemiology and Community Health*. 2005, 59: 619-627. 10.1136.
- Giordano, G.N & Lindström, M. (2011).Social capital and change in psychological health over time. *Soc Sci Med*. Volume 72, Issue 8, April 2011, Pp. 1219-1227.
- Hodgkinson V.A. & Weitzman, M.B. (1992). *Giving and Volunteering in the United States: Finding from a National Survey*, Washington DC,Independent Sector.

- Hooghe, M. & Derks, A. (1997). Voluntary Associations and the Creation of Social Capital: the Involvement Effect of Participation” paper presentation at the European consortium for political research joint session, February/March Bern. Arrick L.
- Jackson, John E. Wade, (2005). "Police perceptions of social capital and sense of responsibility: An explanation of proactive policing", *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, Vol. 28 Iss: 1, pp.49 – 68.
- Johnson, P., Smith, A. J., & Nelson, M. D. (2003). Predictors of social interest in young adults. *The Journal of Individual Psychology*, 59(3), 281-292.
- Johnson, P, Thorngren, J, & Smith, A. (2001). Parental divorce and family functioning: Effects on social interest of young adults. *The Family Journal*, 9(3), Pp. 265-272.
- Kerri, E Mc Pherson, Susan Kerr, Elizabeth McGee, Antony Morgan, Francine M Cheater, Jennifer McLean & James Egan. (2014). The association between social capital and mental health and behavioural problems in children and adolescents: an integrative systematic review, *BMC Psychology*, 2014, 2:7.
- Leak, G. K. (2006a). An empirical assessment of the relationship between social interest and spirituality. *The Journal of Individual Psychology*, 62, Pp.59-69.
- Leak, E. K & Leak, G. K. (2006). Adlerian social interest and positive psychology. *Journal of Individual Psychology*, 62, Pp.207-223.
- Leak, G, & Williams, D. (1989). Relationship between social interest and perceived family environment. *Individual Psychology*, 47, Pp.159-165
- Lijun, Song. (2011). Social Capital and Psychological Distress. *Journal of Health and Social Behavior* October 21, Pp.12-05-2011.
- Manaster, G. J., Zeynep, C., & Knill, M. (2003). Social interest, the individual and society: Practical and theoretical considerations. *The Journal of Individual Psychology*, 59(2), Pp.109-122.
- Morgan A. (2010). Social capital as a health asset for young people's health and wellbeing. *Journal of Child and Adolescent Psychology*. 2010, S2: 19-42.
- Morgan A. (2011). Social Capital as a Health Asset for Young People's Health and Wellbeing: Definitions Measurement and Theory. 2011, Stockholm: Karolinska Institutet.
- Paris, J. (2014). The relevance of social capital for the treatment of personality disorders. *Personality and Mental Health*, 8, Pp.24-29.
- Post, S. (2005). Altruism, happiness, and health: It's good to be good. *International Journal of Behavioral Medicine*, 12, Pp. 66-77.
- Putnam RD. (2001) Social Capital: Measurement and Consequences. *Isis: Canadian Journal of Policy Research* [Internet]. 2001;2(Spring 2001), Pp.41-51.
- Putnam, R (2003). "Ethnic diversity and social capital", paper presented at "Ethnic Diversity and social capital" seminar, Families & social capital ESRC Research Group in association with the Economic and social Research council and British Academy, 24 June, British Academy, London.
- Schwartz, C. Meienhelder, J. B., Ma, Y., & Reed, G. (2003). Altruistic social interest behaviors are associated with better mental health. *Psychosomatic Medicine*, 65 Pp., 778-785.

-Zokaei, M.S; Roshanfekar, P. (2006). "Youth, Social Capital and Voluntary Behaviors". Social-Welfare Research Papers, Winter 2006/6 (23): 113-146(Text in Persian).

-Zarski, J., Bubbenzer, D. & West, J. (1986). Social interest, stress, and the prediction of health status. Journal of Counseling & Development, 64, Pp.386-389.

-Vyncke V, Maes L, De Clercq B, Stevens V, Costongs C, Barbareschi G, Jónsson SH, Curvo SD, Kebza V, Currie C. (2013). Does neighbourhood social capital aid in levelling the social gradient in the health and well-being of children and adolescents? A literature review. BMC Public Health. 2013, 13: 65-65. 10.1186/1471-2458-13-65.

